

Zahraníční člen Učené společnosti ČR profesor Josef Svoboda poctěn nejvyšším kanadským vyznamenáním „Order of Canada“

Kanadská vláda letos uděluje nejvyšší kanadské vyznamenání „Order of Canada“ (Řád Kanady) Josefu Svobodovi, emeritnímu profesoru univerzity v Torontu. Oceňuje tak jeho celoživotní zásluhy a výsledky získané při ekologickém výzkumu kanadské Arktidy a jeho dlouholeté výzkumné a pedagogické působení jako profesora ekologie se specializací na polární ekologii na Erindale College univerzity v Torontu.

Josef Svoboda se narodil v Praze v r. 1929 a v r. 1948 začal studovat na Masarykově univerzitě v Brně. Na podzim r. 1949 byl zatčen a poté odsouzen ke 12 letům vězení za „protistátní činnost“. Po propuštění na amnestii r. 1958 pracoval nejprve v brněnské Zoologické zahradě a pak při průzkumu zdrojů vody na Moravě; od r. 1965 v brněnském ekologickém oddělení Botanického ústavu ČSAV. Tam se, byť zaměstnán jako technik, plnohodnotně podílel na ekologickém výzkumu mokřadní vegetace. Po příslibu soudního uznání protizákonnosti jeho odsouzení byl přijat v r. 1966 do dálkového studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Na podzim r. 1968 odešel do Kanady, kde dokončil bakalářské studium na University of Western Ontario v Londonu, Ontario. Doktorské studium, zaměřené již na polární ekologii, absolvoval na University of Alberta v Edmontonu. Po získání doktorského titulu přešel na Erindale College, součást univerzity v Torontu. Zde až do svého odchodu do důchodu v r. 1994 pokračoval v ekologickém výzkumu kanadské Arktidy. Vedl několik výukových kursů s ekologickým zaměřením a každoročně pořádal několikaměsíční letní výzkumné expedice do kanadské Arktidy, jichž se účastnili také studenti.

Prof. Josef Svoboda nikdy nepřerušil styk s kolegy a přáteli ve své staré vlasti a od r. 1990 často jezdil do České republiky, kde mj. vyučoval polární ekologii na několika univerzitách. Také přizval několik českých mladých vědeckých pracovníků ke spoluúčasti na svých expedicích do kanadské Arktidy, čímž výrazně podpořil začlenění českého výzkumu do mezinárodní spolupráce při studiu polárních oblastí. Z většího počtu ocenění přínosu J. Svobody vědě uveďme zde jeho hlavní česká vyznamenání: Masarykova univerzita v Brně mu udělila čestný doktorát a Zlatou medaili v r. 1995, Učená společnost ČR ho zvolila za svého zahraničního člena v r. 2010 a Cena Nadace Neuron mu byla udělena v r. 2017.

Bližší údaje o životě a díle prof. Josefa Svobody viz např.:

KVĚT, J., ELSTER, J., 2011: Josef Svoboda. In: ŠTRBÁŇOVÁ, S., KOSTLÁN, A: Sto českých vědců v exilu, pp.509-513, Academia, Praha.

SVOBODA, J. ,2011: Tři inkarnace. Edice Osudy, Radioservis, Praha, 389 pp.

SVOBODA, J., 2017: Arktida mladá a živá, Vesmír 96 (2017/1): 44.

KVĚT, J., ELSTER, J., 2019: 90 let Josefa Svobody a jeho zřetelná stopa v kanadské Arktidě, Živa 4/2019, XCIV-XCVI.